

Fig 1: Opsvulmede larver af rodgallenematoder ses som små prikker i kartoffelkødet. Der er ingen ydre symptomer. Kilde: NPPO, Nederlandene, <https://gd.eppo.int>

Fig. 2: Guatemala-kartoffeljordmøl i sidste larvestadium. Kilde: Consellería do Medio Rural de la Xunta de Galicia, <https://gd.eppo.int>

Fig. 3: Tværsnit af en kartoffel med infektion af kartoffelbrunbakteriose.

Fig. 4: Larve af *Epitrix* og symptomer på dens gnæv på kartoffelknold. Kilde: Jean-Francois German

Fakta om:

Undersøgelser for planteskadegørere på konsumkartofler

September
2025

I alle EU-lande skal plantesundhedsmyndighederne foretage årlig monitoring og sammensætte et undersøgelsesprogram for om alvorlige, regulerede planteskadegørere forekommer. Landbrugs- og Fiskeristyrelsen foretager, som en del af dette arbejde, hvert år undersøgelser i den danske produktion af konsumkartofler for flere forskellige karantæneskadegørere, der særligt angriber kartofler. Karantæneskadegørere er alvorlige sygdomme og skadedyr, der kan skade planter, og som er omfattet af EU-lovgivning om at de ikke må indføres eller forekomme og spredes.

Vi har fokus på konsumkartofler i vores undersøgelsesarbejde, da vi kontrollerer læggekartofler i forbindelse med produktionen. Vi foretager også undersøgelser for en lang række andre karantæneskadegørere, der er relevante for andre plantearter. Disse undersøgelser finder sted i for eksempel parker og skove. Målet med undersøgelserne er først og fremmest at kortlægge og dokumentere dansk frihed for en række alvorlige karantæneskadegørere. Derudover er det vigtigt at opdage eventuelle forekomster tidligst muligt, inden skadegørerne når at etablere sig i Danmark, så de er mulige at udrydde. Det sker heldigvis sjældent at vi finder nogle karantæneskadegørere.

Øget handel påvirker risikoen

Kartofflen er en vigtig afgrøde for den danske fødevarereproduktion og eksport. Derfor er det særdeles vigtigt at have styr på forekomsten af karantæneskadegørere, der er relevante for kartofler, da det kan påvirke både hvilke marker, det er muligt fremadrettet at dyrke kartofler på, og det kan begrænse eksporten af kartofler fra Danmark, hvis visse skadegørere findes i landet.

Med en stigende handel over landegrænser og mellem kontinenter øges risikoen for at indslæbe nye planteskadegørere som blinde passager eller i smittet plantemateriale. Hvis der er værtsplanter i Danmark og hvis vores klima passer skadegøreren, kan planteskadegørere fra andre verdensdele etablere og sprede sig og gøre stor skade på afgrøder og hjemmehørende plantearter. Er der ingen naturlige fjender til at holde bestanden nede, kan de sprede sig meget hurtigt. Derfor kan en skadegører, der ikke udgør et problem i sit naturlige udbredelsesområde føre til en økonomisk katastrofe, hvis den spredes til et nyt område af verden.

Hvor foregår undersøgelserne

Undersøgelserne af konsumkartofler foregår stikprøvemæssigt i hele landet, men da den største kartoffelproduktion ligger i Jylland, foretages en stor del af monitoreringen her. Undersøgelserne finder sted på kartoffelmarker eller -lagre, dog foregår undersøgelser for kartoffelcystenematoder i praksis først lige efter høst på de marker, hvor der lige har været dyrket konsumkartofler i indeværende sæson, da jordprøvetagning nemmest foretages på bar mark.

Hvilke skadegørere undersøges der for

Undersøgelserne i konsumkartoffelavl fokuserer på forskellige kartoffelskadegørere, der er så alvorlige, at de jf. EU-lovgivning skal indgå i det danske undersøgelsesprogram hvert år. Disse karantæneskadegørere omfatter kartoffelcystenematoder (*Globodera pallida* og *Globodera rostochiensis*), kartoffelring- og brunbakteriose (*Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus*/*Ralstonia solanacearum*), rodgallenemato- dearterne *Meloidogyne chitwoodi* og *Meloidogyne fallax* og kartoffelbrok (*Synchytrium endobioticum*).

Derudover indgår andre relevante karantæneskadegørere også i programmet. I 2025 indgår Guatemala kartoffeljordmøl (*Scrobipalopsis solanivora* (syn. *Tecia solanivora*), kartoffeljordlopper (*Epitrix* sp.), snudebiller *Naupactus leucoloma*, rustsvampen *Puccinia pittieriana* og bladpletsvampen (*Septoria malagutti*).

Resultater fra 2024

I 2024 blev omkring 120 konsumkartoffelmarker undersøgt for forekomst af karantæneskadegørere.

Der blev udtaget 295 jordprøver til analyse, og af dem blev der fundet kartoffelcystenematoder på 5 marker.

Derudover tog vi 225 knoldprøver for ring- og brunbakteriose og 237 prøver for rodgallenemato- derne *Meloidogyne chitwoodi* og *Meloidogyne fallax*. Der blev ikke gjort fund af nogle af disse skadegørere eller øvrige karantæneskadegørere på kartofler.

Fig. 5: Kartoffel slemt inficeret med ringbakteriose
Kilde: Maria A. Kuznetsova, <https://gd.eppo.int/>

Hvordan foregår undersøgelserne

Under monitoreringen vil kontrolløren udtage en stikprøve på ca. 200 knolde, der sendes til analyse for forekomst af ring- og brunbakteriose og rodgallenemato- derne.

Derudover udtages yderligere en stikprøve på omkring 20 knolde, der undersøges visuelt for forekomst af kartoffeljordmøl, kartoffeljordlopper og kartoffelbrok. Knoldene skæres over eller skrælles, så der kan ses efter visuelle symptomer på forekomst af karantæneskadegørere. Hvis der findes symptomer på nogle af disse karantæneskadegørere, udtages yderligere en prøve, som sendes til analyse.

Ved undersøgelse for kartoffelcystenematoder udtages der jordprøver på udvalgte marker, hvor der lige har været dyrket konsumkartofler. Antallet af jordprøver afhænger af markens størrelse.

Derudover foretages der marksyn i vækstsæsonen på omkring 30 marker, hvor der ses efter svampesygdomme og biller.

Anmeldepligt – hvem skal kontaktes?

Alle borgere har anmeldepligt ved fund eller mistanke om fund af karantæneskadegørere. Hvis du vil anmelde et muligt fund af en skadegører, kan du udfylde blanketten på www.lfst.dk under "Landbrug og Planter – Planter sundhed – Anmeld karantæneskadegørere" eller kontakte:

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen
Planter & Biosikkerhed
Nyropsgade 30, 1780 København V
Tlf. 33 95 80 00 | planterogbiosikkerhed@lfst.dk

